

Allis-Chalmers WD

Boosteria ja power-shiftiä

■ Kimmo Kotta

Vielä 60-luvulla lähes kaikki suuremmat amerikkalaiset traktorivalmistajat tekivät kaikki työkonensa, olivathan useimmat firmat alun perin maatalouskonetehtaita ja traktorit tulivat kuvi-oihin myöhemmin. Tällaisia yrityksiä olivat mm. John Deere, IH, Case ja Massey-Harris. Ford teetti kaikki työkonensa alihankkijoilla. Allis-Chalmers aloitti maatalouskoneteollisuutensa traktoreista, työkonet tulivat yhtymälle yritysfuusioiden yhteydessä.

Kaikilla valmistajilla oli USA:ssa ja monessa muussakin maailman kolkassa kattava jälleenmyyjäverkosto, joiden toimipisteet olivat täyden palvelun maatalouskonekauppoja. Vaikka Allis-Chalmers oli amerikkalaisista valmistajista tuorein, sen konevalikoima oli monipuolinen ja tasokas. Jo 50-luvun alussa Alliksen koneluetteloissa komeili mm. 8 erilaista traktoria, hinattavia ja ajopuimureita, kylvölannoittimia, tarkkuussilppuri ja pyöröpaalain. Näiden koneiden tekniikka oli omaperäistä, mutta toimivaa. Allis-Chalmers WD oli tuon ajan traktoreista parhaimpia ja yhtymän kaikkien aikojen suosituin traktorimalli.

”USA:n elintarvikehuollon pelastaja”

Allis-Chalmersin traktoriteollisuus pääsi kunnon vauhtiin vasta 20-luvun lopussa yhtiön haltuun ajautuneen United-traktorin myötä. Tämä myöhemmin Allis-Chalmers U-merkillä markkinoitu kone oli maailman ensimmäinen kumipyörätraktori. Matalan U-mallin rinnalle kehitettiin riviviljelyksille sopiva UC. Hieman kevyempää traktoria tarvitseville tuli tarjolle v.1933 alkaen riviviljelymallinen WC. Amerikkalaiset eivät nähneet tyypikirjaimissa mitään huvittavaa, siellä kun vesivessasta käytetään nimitystä toilet. WC-Allis oli onnistunut traktori, parhaana vuotena niitä tehtiin lähes 30 000 kpl.

Juuri ennen sotia WC sai uudet pellit, valot ja sähköstartin, sen kiinteäraideväliseksi vaihtoehdoksi esiteltiin Allis-Chalmers WF. Vuonna 1948 WC korvattiin perustekniikaltaan samanlaisella, mutta huomattavasti paremmin varustetulla WD-mallilla. Uutuudessa oli mm. erillinen voimanoton kytkin, josta oli apua pyöröpaalaimen ja vetopuimurin käytössä sekä hydraulinen nostolaite Traction-Booster -painonsiirtojärjestelmällä. Parhaimpana uudistuksena pidettiin takaraidevälin pikasäätöä, jossa löysäämällä levypyörien kiinnitystä vanteista ja traktoria eteen tai taaksepäin liikuttamalla saatiin raideväli muuttumaan ilman tunkkia ja lekaa. Systeemillä oli hieno nimi Power-Shift, joka sittemmin otettiin käyttöön kokonaan muissa yhteyksissä. Tämä raidevälin säätö havaittiin sikäli hyväksi, että 50-luvun lopussa vastaavaa menetelmää käytettiin yhtä lukuun ottamatta kaikissa amerikkalaismerkeissä.

WD:n mainoksessa peloteltiin hillittömällä väestönkasvulla; v. 1953 USA:ssa oli 160 milj. asukasta, v. 1975 ehkä jo 190 milj. ja niin suuren ihmismäärän ruokkimisesta selvittäisiin vain WD:n kaltaisilla traktoreilla. A-C:n henkilöstössä oli hyviä insinöörejä, mutta huonoja enustajia; väestönkasvuennuste meni 25 miljona alakanttiin.

Viitisen vuotta WD:n ensiesittelystä markkinoille tuli WD45, jossa oli 20 % tehokkaampi ”power crater” moottori. Liikanimensä (voimakraateri) moottori sai mäntien paltiloista, jotka muistuttivat kraateria. Amerikkalaiset suosivat vielä kaasutinmoottoreita, mutta dieselkin alkoi kiinnostaa. Allis-Chalmersin telakoneissa käytettiin 2-tahtisia GM-dieseleitä, mutta niistä pieninkin oli liian suuri WD45:n voimanlähteeksi. Buda-moottoritehdas oli siirtynyt A-C:n haltuun ja yhtymän 6-sylinterinen etukammiodiesel sopi WD45:n nokalle ongelmitta. Tämän 3,77-litraisen moottorin teho oli n. 50 hv, mikä yhdistettynä 2 100 kg:n työpainoon nosti diesel-WD45:n tehopainosuhteen sen ajan traktoreiden kärkisijoille. Vanhassa WD:ssä oli nostolaitetyökoneiden 2-pistekiinnitys, jonka kiinnityspisteet olivat hankalasti takasillan alla. Uusi Snap-Coupler-pikakiinnitys helpotti koneiden kytkentää huomattavasti.

Myöhemmin WD45:n valinnaisvarusteeksi sai jopa ohjauksentehostimen. WD45:ttä tehtiin vuoteen 1957 saakka, jonka jälkeen se korvattiin kokonaan uudella D-17-mallilla.

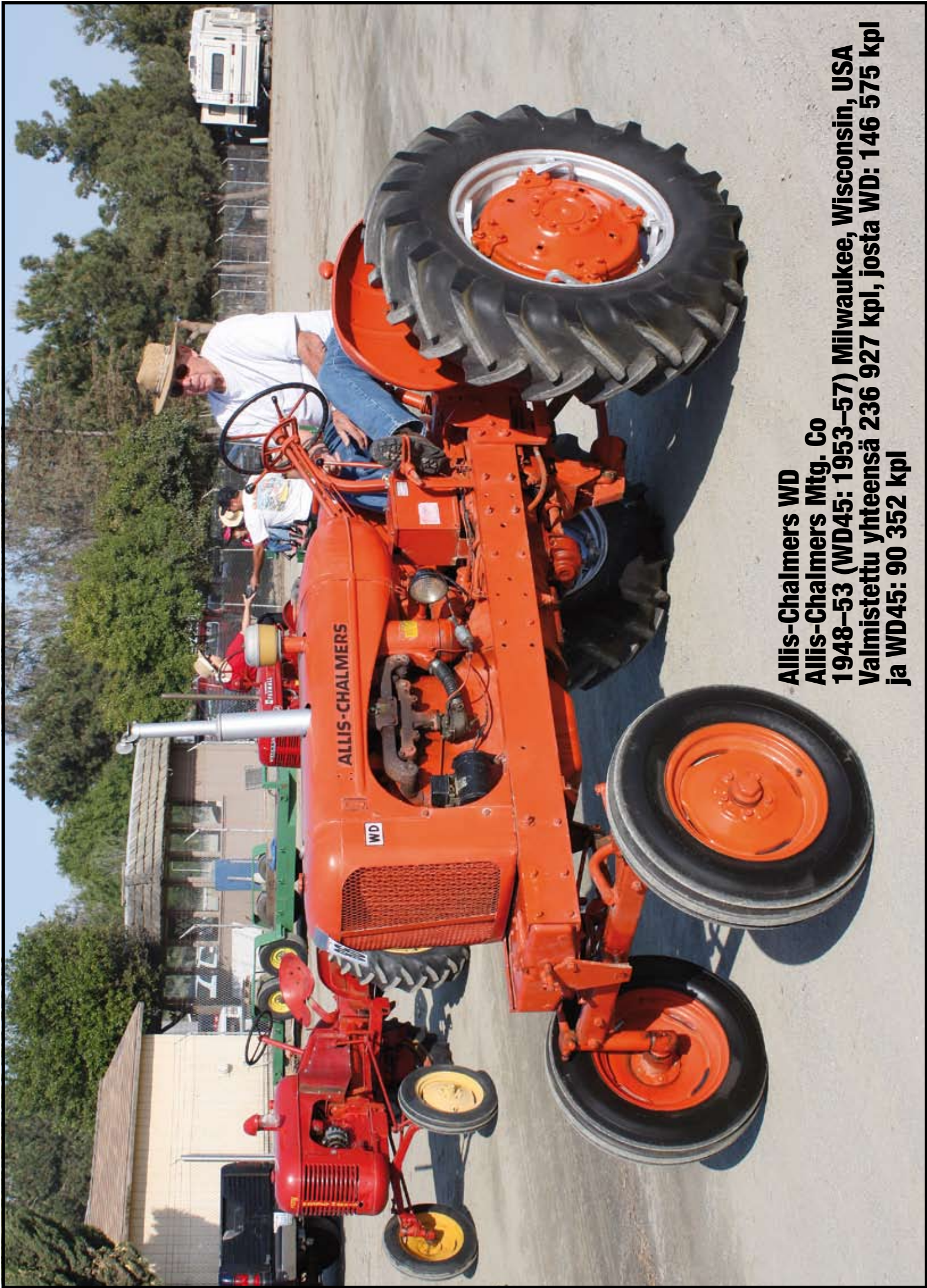
Dollaritraktori

Suomessa WD-Alliksessa ei ollut muuta vikaa kuin sen amerikkalaisuus. Dollari oli vahva valuutta ja se näkyi WD:nkin hinnassa; se oli kalliimpi kuin brittitraktorit, mutta kuitenkin huokeampi kuin saksalaismerkit tai samankokoinen kotimainen Takra.

Tilanne olisi ollut kokonaan toinen, jos englantilaiset olisivat ryhtyneet tekemään Alliksen pienten ”rihvelimallien” sijasta tasokasta ja kestävää WD:tä. Pienillä ”eurooppalaistamisilla” ja kertojavaihteella etenkin dieselmallista olisi tullut vähintään Majurin tai Nuffin veroinen kone, eikä olisi ollut hinnankiroissa. Traktorin runko oli vahva ja toisenlaisella vetolaitteella maavaraakin olisi kasvanut puoleen metriin; mikä metsäajokki WD:ssä menetettiin.

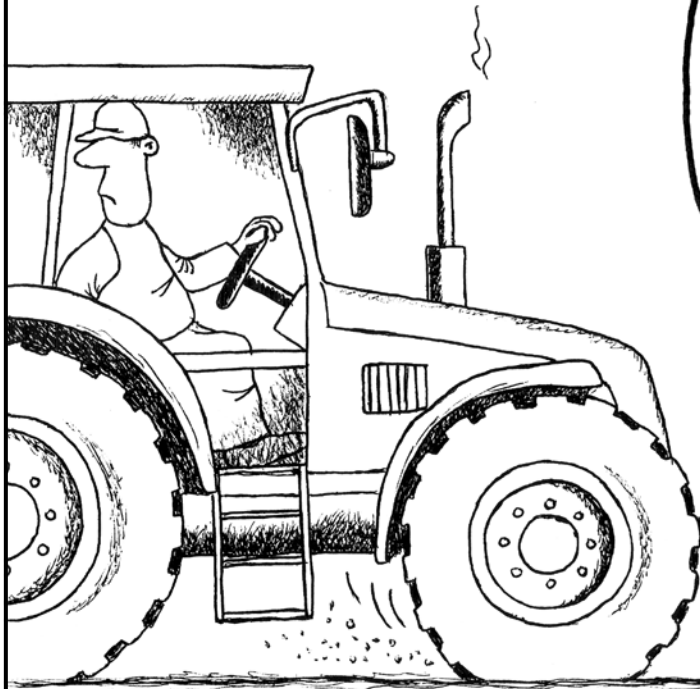
Maahantuoja toiminnut Kesko Oy toi vuosina 1951–65 hieman yli 1 500 Allista, joista vanhempaa WD-mallia 31 kappaletta, WD45:ttä ei tiettävästi yhtään. ■

Tekniset tiedot	Allis-Chalmers WD
Moottori	4-syl., 4-t nestejäähdytteinen kaasutinmoottori kansiventtiileillä, polttoaineena petrooli, 30 hv/1400 rpm. Syl. läpimitta 101,7 mm, iskunpituus 101,7 mm, kokonaisiskutilavuus 3290 cm³, puristus-suhde 1:4,5. Keskipakosäätäjän ohjaama Marvel-Schebler -kaasutin, etulämmitin. Fairbanks-Morse -laukaisumagneetto, sähköjärjestelmä 6V Delco-Remy, sähkökäynnistys.
Voimansiirto	Kuiva 10" 1-levykytkin, voimanotolle oma märkä 2-levykytkin. Suorahampainen siirtopyörävaihteisto (1952 lähtien "constant-mesh") 4+R, nopeudet 4,6-17,0 km/h. Vähennyspyörästössä ulkopuolinen lieriövalitys. VOA 548 r/min, hihnapyörä 165 mm x 230 mm, 654 r/min. Mekaaniset rumpujarrut tasauspyörästön aksleilla, voidaan käyttää ohjausjarruina.
Hydrauliikka	Kampiakselin käyttämä 4-elementtinen mäntäpumppu, teho 6 l/min, suurin paine 250 kg/cm², nostoteho 1630 kg. Painonsiirtojärjestelmä.
Pyörät	Edessä 5.50 x 16, takana 12 x 28, takaraidevälin pikasäätö.
Täytösmääriä	Moottori 6,7 l, jäähdytysjärjestelmä 12 l, voimansiirto 14 l, vähennyspyörästöt 2 x 1 l, hydrauliikka 4 l, bensiinisäiliö 3,5 l, petroolisäiliö 65 l.
Mittoja	Pituus 3290 mm, akseliväli 2260 mm, leveys 1990 mm, korkeus ohjauspyörään 1770 mm, maavara 350 mm, paino vakiovarusteilla 1850 kg.
Lisävarusteita	Bensamoottori, 6-syl. diesel (WD-45), akkusytytys, kapea etuakseli, 3-pyöräversio, hihnapyörä, pyöräpainot, 7.50 x 18 etupyörät, 15 x 28 takapyörät, ohjauksentehostin (v. -56 jälkeen), erilaisia vetolaitteita, "Snap-Coupler"-pikakytkentäjärjestelmä.
Hinta	550 000 mk v. 1953, mikä vastaa n. 15 540 € v. 2009 rahassa.
Valmistaja	Allis-Chalmers Mfg. Co.
Valmistusaika ja -paikka	1948-53 (WD45: 1953-57) Milwaukee, Wisconsin, USA. Valmistettu yhteensä 236 927 kpl, josta WD: 146 575 kpl ja WD45: 90 352 kpl.

Allis-Chalmers WD
Allis-Chalmers Mtg. Co
1948-53 (WD45: 1953-57) Milwaukee, Wisconsin, USA
Valmistettu yhteensä 236 927 kpl, josta WD: 146 575 kpl ja WD45: 90 352 kpl

**Traktorikynnön mestaruus
ratkaistiin Konnunsuon
vankilan pelloilla**

**HIP HEI !
VIHDOINKIN NÄKYY
VALOA TUNNELIN PÄÄSSÄ!
MUTTA MIKÄ TUO
MOOTTORIN ÄÄNI ON ?**

KV16 12.11.2009

**KV:n suorakylvö-
kokeen tulokset**

Paljon asiaa puimureista!

Ryhmäesittelyissä:

Puimurit, kasvinsuojeluruiskut, pintalannoittimet, ajosilppurit

Tulevia näyttelyjä ja tapahtumia

Lokakuu

- Koneagria 21.–24.10. Jyväskylä

Marraskuu

- Maaseudulta Markkinoille 10.–11.11. Turku
- Agritechnica 10.–14.11. Hannover
- Agroteknikk 19.–22.11. Lilleström (Norja)
- Agrosalon 19.–22.11. Moskova
- Agromek 24.–29.11. Herning (kotieläimet)

Joulukuu

- Agro Eurasia 17.–20.12. Istanbul

Lisätietoja mm. www.koneviesti.fi/tapahtumat/
Ulkomaisten näyttelyjen tiedot on kerätty ulkomaisten messujärjestäjien luetteloista. Emme vastaa mahdollisista muutoksista tai virheistä. Ennen näyttelymatkaa tiedot kannattaa varmistaa näyttelyorganisaatiolta.